

Jesu forståelse af frelse og fortabelse.

I. Indledning

II. Jesu forståelse ifølge Matthæus, Markus, Lukas og Johannes.

1. Matthæus.

1,21: *Du skal give ham navnet Jesus, for han skal frelse sit folk fra dets synder.*

Johannes (3,1) og senere Jesus (4,17) har som tema for deres forkyndelse: *Omvend jer, for Himmeriget er kommet nær.* Guds riges komme kan være identisk med *den kommende vrede* (3,7).

Den kommende (Messias) skal fuldbyrde en adskillelse mellem hvede og avner (3,11-12)

Det næste er konfrontationen med Djævelen selv (4,1ff) (4,12f, 23f). Jesus er frelser ved at bringe Himmeriget nær, ved at kæmpe mod Djævelen og ved at forkynde og helbrede sygdomme.

Den første store tale (5,1ff) Saligprisningen med sondringen mellem disciplenes nuværende virkelighed i forhold til den kommende. Formaning *Elsk jeres fjender* (5,44) begrundes i Guds sindelag. Guds kærlighed er inklusiv. Kan Guds kærlighed til alle, inklusiv sine fjender forenes med, at Gud dømmes nogen til evig fortabelse. Den nære kontekst svarer, at den, som ikke har fjendekærlighed, slet ikke kan komme ind i Himmeriget (5,20), at den, der siger Tåbe, er *skyldig til Helvedes ild* (5,22). Der opfordres til at søge forlig, før man møder dommeren (5,25-27), der siges, at det er bedre at miste hånd og øje, *end at hele legemet kastes i Helvede* (5,29, 30) og det opsummeres i ordene: *vær fuldkommen* (5,48) Jesu bjergprædiken slutter med tre markante lignelser (7,13-27): De to veje, det gode og det dårlige træ og de to huse. Her siges det i meget klar tekst, at der er to muligheder på dommens dag

Denne dobbelte udgang på dommens dag gentages i 8,5-13 *mørket udenfor Der skal der være gråd og tænderskæren* (9,1-8) hører vi om den lamme i Kapernaum. *Dine synder forlades dig.*

(10,5-6): *Gå til de fortabte får af Israels hus.*

Det skal gå Sodoma og Gomorra tåleligere på dommens dag end den by (10,15).

Jesus (10,16ff) med at sige, at vidnerne måske vil blive dræbt, men at de skal *frelses gennem* modstand og forfølgelser. De skal ikke frygte *dem, der ikke kan dræbe sjælen, men de skal frygte ham, som kan lade både sjæl og legeme gå fortabt i Helvede*

Man kan fortabe den timelige frelse og derved redde den evige, og man kan klynge sig til den timelige frelse i den forstand, at man mister den evige (10,39).

I dommen over Galilæas byer (11,10-24) omtales *dommens dag*,

I omtalen af at bespotte Helligånden (12,32), vi lægge mærke til det, at det omtales som den synd, der ikke bliver tilgivet, *hverken i den verden eller i den kommende.*

12,36, hvor Jesus taler om en generel regnskabsdag for alle mennesker og en domsafsigelse med to mulige udfald: *På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt. På dine ord skal du frikendes, på dine ord skal du dømmes*

I den tredje store tale i Matthæusevangeliet har vi lignelsen om ukrudtet i hveden og lignelsen om voddet (13,24ff), 47ff), (13,40). Menneskesønnen skal sende sine engle ud, og der skal ske en endegyldig dom over de frafaldne og lovbrøderne, mens de retfærdige skal skinne som solen i deres faders rige. *Der skal der være gråd og tænderskæren* (v. 40, v. 50) Igen i v. 49. *Således skal det gå ved verdens ende. Englene skal gå ud og skille de onde fra de retfærdige og kaste dem i ovnen med ild*

(16,27). Den lidende Menneskesøn er identisk med den Menneskesøn, som er den kommende dommer. *enneskesønnen skal komme i sin faders herlighed sammen med sine engle, og da vil han gengælde enhver efter hans gerninger*

I den fjerde tale (Matt 18), som meget har fokus på disciplene, advares der mod at bringe de små til fald. Der skelnes mellem at fortabes i dette liv – at blive vanfør og lidende, og at gå evig fortabt, jf. v. 8 & 9: *.. end med begge hænder og fødder at kastes i den evige ild. .. at gå ind til livet med et øje end med begge øjne i behold at kastes i Helvedes ild. Menneskesønnen er kommet for at frelse det fortabte* (v.11) og *.. således er det ikke min himmelske faders vilje, at en eneste af disse små skal gå fortabt* (v.14).

Beretningen om den rige unge mand (19,16ff) om temaet, evigt liv. Den evige løn ved at følge Jesus og alvoren ved ikke at gøre det (v 27-30).Lignelsen om de onde vinbønder (21,33ff) og om kongesønnens bryllup (22,1ff

Kast ham ud i mørket udenfor. Der skal være gråd og tænderskæren. Mange er kaldet, men få er udvalgte (22,13-14).

I Jesu sidste store tale (Matt 23,1ff) fældes en knusende dom over de skriftkloge og farisæerne. Dommen har en evighedsdimension. v.15: *I gør ham dobbelt så fortjent til Helvede som i selv.* v.33: *Slanger, øgleyngel. Hvordan vil I undgå at blive dømt til Helvede.* Jerusalem skal blive et domstegn (23,37ff). *Det skal blive overladt til sig selv.* Jesus ville samle det jødiske folk, men *de ville ikke.*

I kap 24-25 taler Jesus om de sidste tider og verdens ende

Han skal samle de udvalgte fra de fire verdenshjørner (v. 31), *tages med, lades tilbage* (v. 41), *han vil lade ham dele skæbne med hyklerne. Der skal der være gråd og tænderskæren* (51)

De tre lignelser i kap 25 bekræfter det, som allerede er sagt. Himmeriget skal fuldendes i dom og frelse. *De gik ind i bryllupssalen og døren blev lukket (10), Men han svarede: Jeg kender jer ikke (v.13), gå ind til din herres glæde (21,24), kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tændersskæren (v.30).* Afslutningen er lignelsen om verdensdommen (Matt 25,31ff), som indeholder de tunge ord: *Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle. (v.41), Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv (v.46).*

2. Markus

Overskriften: *Evangeliet om Jesus Kristus, Guds søn.*

(1,14-15) *Tiden er inde*, dvs. tiden er fuld, er opfyldt. Vi er i en ny fase af Guds plan, hvor *Guds rige er nær.*

Det afslører Markus ved at fortælle, hvad Jesus gjorde: Han helbreder syge, uddriver dæmoner, tilgiver synder, binder Satan, indvarsler en ny tidsalder. (ny vin på nye sække) og demonstrerer, at han er Sabbattens herre

I lignelseskapitlet (Mark 4,1ff) sættes fokus på, hvad Jesus virker hos modtageren.

Forkyndelsen deler tilhørerne i dem, som får åbenbaret Guds rige, og nogle, for hvem det forbliver ord. De forstår og modtager ikke ordet, men forfærdes sig mod det (4,11-12 og 24-25).

(8,17) *Forstår I heller ikke noget?. Er jeres hjerter forhærdet?*

Peters Bekendelse, hvor Peter siger: Du er Kristus. Fortsættelsen røber, hvor lidt Peter indtil videre har forstået (8,27ff).

Engang i fremtiden skal han som Menneskesønnen komme i sin fars herlighed med de hellige engle (8,38).

Betydningen af at høre og modtage hans ord. Enten er man for Jesus eller imod ham(9,38-41

Hellere en møllesten om halsen end bringe en af disse små til fald (9,42). 9,43 taler om .. hellere at gå lemlæstet ind til livet end *med begge hænder i behold at komme i Helvede, til den uudslukkelige ild, hvor deres maddiker ikke dør, og ilden ikke slukket* (9,43 og 45 og 47).

Indtoget (11,1ff) i Jerusalem udtrykker folkeskaren deres forventning

Men hvis I ikke tilgiver, vil jeres fader i himlene heller ikke tilgive jeres overtrædelser. (11,26)

Lignelsen om de onde vinbønder (12,1ff)

I 13,10 tales om, at evangeliet skal prædikes for alle folkeslag

I Mark 13 har vi Jesu afsluttende tale om de sidste tider og hans genkomst.

14,9 gentager, at evangeliet skal prædikes over hele verden. Nadverindstiftelsen er samtidig en tolkning af Jesu lidelse og død og samtidig tales der om et kommende måltid i Guds rige. (14,25) Så kommer den nøgne beretning om Jesu lidelse, død og opstandelse. Det sker, sådan som han selv har sagt, (16,7) og det sker (14,49), for at skrifterne skal opfyldt

3. Lukas

Tre lovsange med ordet frelse som hovedord.

Maria tiltaler Gud min frelser (1,46-56).

I Zakarias' lovsang (1,67-80) bruges ordet frelse tre gange

Så kommer vi til Simeons lovsang (2,29-34). Også her er *frelse* et nøgleord.

I skildringen af Johannes Døbers forkyndelse (3,6) gentages det universelle perspektiv

Men for den, der ikke omvender sig og bliver forberedt, vil Herrens nærvær ikke indebære frelse, men vrede og dom.

En vrede og dom, som man ikke kan flygte fra. At Herrens komme er nær indebærer, at dommen er nær for den, der ikke omvender sig. Øksen ligger ved træets rod.

I 3,16 står der det markante udtryk om den kommende (Messias), at han skal *døbe med Helligånd og ild*

Lukas indleder med en programerklæring i Nazaret synagoge (4,18-19)

Sådan skildres Jesu virke i Galilæa. Jesus rejste fra by til by. Han helbredte de syge, han uddrev de onde ånder, han opvakte døde, rensede spedalske og gjorde blinde seende. På den måde viste han, at han var opfyldelsen af profetierne. Hans inderste og egentlige gerning er at formidle syndernes forladelse, sådan som det sker med den lamme mand og senere med kvinden i farisæerens hus.

I særligt afsnit er Jesu undervisning i sletteprædikenen i 6,20-49.

Jesus sonder mellem to grupper af tilhørere: Dem, der blot hører, og dem, der hører og handler. Den første gruppe forgår i dommen, den anden gruppe består

Som afslutning på Galilæatiden (9,1-6) udsender Jesus de tolv apostle

Mens Galilæatiden har en fokus på, hvem Jesus er, så skifter fokus i det store hovedafsnit om rejsen til Jerusalem (9,51-19,44) til en skildring af, at Jesus som Messias, Guds søn, skal lide og dø i Jerusalem, derefter skal evangeliet forkyndes ved apostlene og historien gå sin gang, indtil Menneskesønnens komme i herlighed.

Da de foreslår Jesus at bede om Guds straffedom her og nu (9,51-56), sætter Jesus dem skarpt i rette.

I 11,29-32 tales der om en opstandelse af de døde og en dom

I 12,4-7 får disciplene et løfte. Gud har omsorg for dem. De skal frygte ham, som efter døden har magt til at kaste i *Helvede.*

I 12,49-53 har vi et ”jeg er kommet”-udsagn. Her siger Jesus, at han er kommet som ild til verden.

Jesu radikale forkyndelse fremprovokerer et spørgsmål: *Herre, er det kun få, der bliver frelst* (13,22ff)?

Dommens sted skildres som en forkastelse og et sted, hvor *der skal være gråd og tændersskæren*. Til gengæld de komme fra alle verdenshjørner og sidde til bord med Abraham, Isak og Jakob i Guds rige. I forhold til den nuværende virkelighed skal der byttes om på det hele. Nogle af de sidste (hedningerne) skal blive de første, og modsat.

Når kun få jøder bliver frelst, så skyldes det ikke, at de ikke er omfattet af Guds/Jesu frelsesvilje. Jf 13,34: *Jeg ville ..., men I ville ikke*

I 16,19-31 har vi en lignelse, som tydeliggør et tilbagevendende tema i Lukasevangeliets. Hvorfor er det så forfærdelig at være rig? Fordi en rig let glemmer Gud og sin næste.

I 17,20-. Først skal Menneskesønnen forkastes og lide, så skal menneskeheden leve videre, optaget af hverdagens gøremål, og så skal Menneskesønnen åbenbares. Da skal der ske en endelig adskillelse

En række lignelser, enken og dommeren (18,1-8), farisæeren og tolderen (18,9-14), de betroede pund (19,11-27), de onde vinbønder (20,9-19) er vidt forskellige, men fælles er, at temaet med Jesus som den, der deler menneskeheden, er udtalt.

Beretningen om den rige rådsherre (18,18-30) handler om frelse i betydningen evigt liv.

Beretningen om Zakæus (19,1-10) viser, at de rigdom i sig selv ikke var nogen hindring

Nutiden er besøgstiden (19,41-44) i nådens forstand. Men afvises Jesus, ændres besøgstiden sig til en hjem søgelse, en straf.

21,5-28 er Jesu tale om de sidste tider og hans genkomst. Han taler om domstegn og frellestegn og lover disciplene, at for dem skal det **forløsning**.

I 22,69 taler Jesus om sig selv som den kommende Menneskesøn, der skal sidde ved Gud den almægtiges højre hånd

4. Johannes

Prologen (1,1-18).

I 1,10-11 fortæller Johannes den overraskende og rystende sandhed, at *verden kendte ham ikke og hans egne tog ikke imod ham*. Og samtidig: *Alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn, dem der tror på hans navn*.

Johannes Døbers' vidnesbyrd (1,19ff). Jesus er frelser, ikke som politisk befrier, men som Guds lam

Fra kap 2-12 har vi en række tekster, hvor Jesus på forskellig måde åbenbarer, hvem han er

3,31-36. *Den, der tror på Sønnen, har evigt liv, den, der er ulydig mod Sønnen, skal ikke se livet, men Guds vrede bliver over ham*. Faderen har overgivet alt til sønnen, står der i v. 35. Det betyder, at evig frelse er forbundet med at tro på Jesus, mens evig fortabelse er forbundet med at afvise Jesus. Der tales ikke om en dennesidig eller midlertidig fortabelse, men om *ikke at se livet, og at Guds vrede skal blive (menei) over ham*.

I 5,19-30 uddybes det. Jesus er ikke kommet for at dømme, men for at frelse verden. Men der skal komme en time, hvor sønnen skal holde dom over levende og døde. 5,27: *Faderen har givet sønnen magt til at holde dom, fordi han er Menneskesønnen*. Der skal være en kommende opstandelse af alle døde, og en dobbelt udgang af dommen. *De, der har øvet det gode, skal opstå til liv, men de, der har gjort det onde, skal opstå til dom*. Hverken faderen eller sønnen kan gøre andet end dømme og handle ud fra, hvordan mennesker har forholdt sig til Jesu ord og åbenbaring. *Jeg kan intet gøre af mig selv, som jeg hører dommer jeg, og min dom er retfærdig*.

9,39. *Til dom er jeg kommet til verden, for at de, der ikke ser, skal komme til at se, og de, der ser, skal blive blinde*.

(12,20ff). Ved at Jesus dør og lægges i jorden som hvedekornet, skal han bære megen frugt. Gennem sin ophøjelse, dvs. korsfæstelse vil han *drage alle til sig* (12,32) At det ikke er alles endelige frelse, Jesus tænker på, er klart i konteksten, hvor Esajas profetien om forhærdelse går i opfyldelsen (12,37-43) og hvor Jesus afslutter med at sige (v. 47): *den, der forkaster mig og ikke tager imod mine ord, har mødt sin dommer: Det ord, jeg har talt, det skal dømme ham på den yderste dag*.

Jesu afsluttende discipelundervisning (13-17) Det indeholder også formaningen: *Bliv i mig*, ellers kastes man ud som en gren og visner (15,1-8)

Johannesevangeliets missionsbefaling (20,21-23) siger: *som Faderen har sendt mig, sådan sender jeg også jer*. Og så understreges, at disciplenes forkyndelse har den samme guddommelige myndighed som Jesu egen ord: Det kan formidle syndernes forladelse, eller det kan udelukke fra syndernes forladelse. *Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt*. (20,23).

Der er en dobbelt virkning ikke blot af Jesu, men også af apostlenes forkyndelse. Men der er en primær virkning. *Dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn* (20,31).

III. Jesu forkyndelse af frelse og fortabelse.

1. Opfyldelsen af den profetiske håbsforkyndelse i GT

Johannes Døber og Jesus selv forkyndte, at Jesus var opfyldelsen af den profetiske håbsforkyndelse i GT om den udvalgte Messias, der skulle frelse jøder og hedninger. I forkyndelsen af sig selv som opfyldelsen klargør Jesus gradvist, at han vil opfylde ved først at være den fornedrede tjener og senere ved at være den ophøjede dommer. Evangelierne bruger en række GT-lige ord og betegnelser om Jesu person og gerning. Et fælles og sammenfattende ord er ordet *frelser, frelse*.

2. Frelse – et ord med en omfattende betydning

Frelse er et omfattende ord, som både kan gå på *frelse fra* timelige nød, sygdom, besættelse, politiske fjender, frelse fra synden, frelse fra døden, frelse fra Djævelen, og frelse fra evig dom og pine. Det er *frelse til* fællesskab med Gud, efterfølgelse af Jesus, tjeneste, et liv på fredens veje, omvendelsens frugter, til menighedens fællesskab, til evigt liv sammen med den ophøjede Kristus.

Frelse har et omfattende indhold, men ordet har et centrum. *Frelsen i deres synders forladelse*. (Luk 2,77).

Jesu helbredelser, undere, dæmonuddrivelser, dødeopvækkelser er frelsetegn, som viser hen til den omfattende frelse, som fortsat er fremtid. Ordet frelse er som andre centrale ord i Jesu forkyndelse mærket af spændingen mellem *allerede – endnu ikke*.

3. Frelse – eksklusivt knyttet til Jesus.

Frelse er i NT eksklusivt knyttet til Jesus og hans gerning, sådan som det blandt andet opsummeres i den apostolske forkyndelse i Ap G 4,12: *Der er ikke frelse i nogen anden* .. Det betyder, at uden Jesus er der ingen frelse. Der kan godt på skabelsens plan gives erfaringer af Guds godhed og hjælp uafhængig af Jesu forkyndelse og virkeliggørelse af Guds rige. ”Gud lader sin sol stå op over både onde og gode.” Men det er Jesus og kun ham, der bringer Guds rige nær, og uden fællesskab med ham er mennesker uden for Guds rige.

4. Frelse – har et universelt perspektiv

Den frelse, Jesus er kommet for at virkeliggøre, har en universel adresse. Den udgår fra Guds gamle pagtsfolk, jøderne, og Jesus forkyndte selv kun for jøder. Jesu understregede i praksis, at det var for alle, ved specielt at sætte fokus på de udstødte. Når han gjorde undtagelser i forhold til pagtsfolket, var det kun for at give nogle tegn på den tidsalder, der skulle komme. Men i lyset af helheden i Jesu forkyndelse er hans frelse for både jøder og hedninger, for hele verden. Guds kærlighed og Jesu frelsesvilje er universel. På forskellig måde siges det i alle fire evangelier.

5. Frelsen må modtages ved tro

Jesus kom for at frelse verden, men kun den, der modtager hans frelse gennem omvendelse og tro, får del i den. Jesus opsøger, nøder, drager, kalder, indbyder, beder osv., men han respekterer en afvisning. Der er ingen element af tvang eller magt knyttet til hans virke. Jesus har al magt i himlen og på jorden. Intet er umuligt for ham. Men han bruger ikke sin almagt til at skabe tro hos alle. Frelsestegnelsen er ikke en skæbne, der overgår et menneske i og med, at det er skabt af Gud og elsket af Gud. Det er heller ikke noget, mennesker ved egen indsats gør sig fortjent til, men noget, som vi modtager ved tro.

6. Jesu frelsende komme har en dobbelt virkning

Der er derfor en dobbelt virkning knyttet til Jesu virke. Han er sat til fald og oprejsning. Han skal fuldbyrde en deling af menneskeheden i to dele, de der tror og modtager hans rige, og de, der afviser sig og forhæder sig imod det.

Denne deling af menneskeheden sker under Jesu jordiske virke, hvor det ikke er muligt at forblive neutral i forhold til ham. Selv om Jesu virke under sit jordeliv var at frelse og ikke dømme, så resulterer hans virke både frelse og dom. Denne deling af menneskeheden er ikke synlig og utvetydig for mennesker, men det skal den blive på dommens dag, hvor delingen skal være uigenkaldelig og evig.

7. Paradokset mellem Guds virke og menneskes ansvar

Modtagelsen af evangeliet beskrives som en frugt og en følge af Jesu virke og som hans gerning. Det er Guds gerning, en ny fødsel og en gave fra faderen til sønnen. Samtidig er det en gerning, som involverer menneske aktivt. Derfor bruges også aktive verber om det: tror, modtager, kommer til Jesus, gør det gode, bærer god frugt, følger Jesus, er lydige osv.

Den, der afviser evangeliet, har villet og aktivt modstået Jesu ord. De har forhærdet sig, har spottet Helligånden, og er ulydige og blinde. Samtidig er de genstand for Guds dom og forhærdelse allerede her i tiden. Dette paradoks i beskrivelsen af Guds alenevirken og menneskes personlige ansvar må fastholdes, hvis man skal være tro mod det bibelske vidnesbyrd.

8. Frelseren er den kommende dommer, og dommen har en dobbelt udgang.

Samme Jesus, som kom i tjenerskikkelse for med sin lidelse og død at fjerne synden skal i fremtiden komme igen som herre og som dommer. Da skal alle døde opstå, enten til evigt liv eller til evig dom. Evigt liv beskrives med ord som frelse, Abrahams skød, forløsningen, livet, skatten i himlen m.m.. Evig dom beskrives med ord som Helvede, fortabelse, Guds vrede, mørket udenfor, gråd og tændersskæren, den evige ild. Fortabelse er skildres som både Guds nærvær og Guds fravær. Det er Guds vrede og doms evige nærvær, og samtidig Guds kærligheds fravær. Frelse og dom skildres helt parallelt. Hvis frelsen har en evighedsdimension, har fortabelsen det også. Det er ikke muligt at forstå det bibelske vidnesbyrd sådan, at alle skal dømmes og alle frelses, eller at dommen er tidsbegrænset, mens frelsen er evig.

9. Domskriteriet på dommens dag er menneskes forhold til nådemidlerne her i tiden.

Vi skal i sjælesorg og forkyndelse og samtaler klarlægge den uløselige sammenhæng mellem menneskers forholden sig til nådemidlerne her i tiden og Jesu dom i evigheden. Når et menneske bekender sin synd, skal vi med evangeliets myndighed tilsige dem syndernes forladelse og delagtighed i Guds evige rige. Når et menneske forhærder sig, så skal vi advare og sige, at din ulydighed får konsekvenser ikke bare her i tiden, men også i evigheden.

10. Jesus Kristus er den eneste frelser og den eneste dommer.

At det er Jesus, der skal være den kommende herre og dommer, indebærer, at det ikke er os, der skal dømme andre. Med dette menes hverken, at samfundet ikke skal have domstole, eller at vi ikke skal forkynde Guds lov og vilje som sand og forpligtende ind i vor tid. Men der menes for det første, at vi altid skal være den første tilhører til vores forkyndelse og der menes, at vi aldrig skal fælde den endegyldige dom over et andet menneskes evige skæbne. Ansvar, byrden og smerten ved at være den kommende dommer og skulle sige de forfærdelige ord: Gå bort fra mig til den evige ild, den er vi fritaget fra, for den har Gud lagt på Menneskesønnen.

11. Frelse og fortabelse – et kald til bøn, diakoni, offer mission.

Hovedvidnet, der utvetydigt har talt om den dobbelte udgang, er Jesus Kristus selv. Ham, som selv stedfortrædende oplevede fortabelsens mørke, har talt om, at forkaster vi ham og forhærder os mod ham, så er vi fortabte på dommens dag. Dette budskab er talt til os selv, for at vi skal flygte fra mørket uden Gud til lyset hos frelseren, Jesus Kristus. Og det budskab, som er betroet os, er betroet os med henblik på, at vi med evigheden for øje skal ofre liv og kræfter og ære alt, hvad vi har, for at give frelsen videre til andre.